

Leah Hazard

Een hele bevalling

Verhalen van een verloskundige

Spectrum

Inhoud

Noot van de auteur	9
Het begin	13
<i>Over bowlingballen en andere bevallingsverhalen</i>	18
Leerling-verloskundige Hazard: ze doet het gewoon	24
<i>Over de vrouwen die niet zwanger 'zouden moeten zijn'</i>	37
Eleanor: tegen alle verwachtingen in	40
<i>Over kinderen die kinderen krijgen</i>	59
Crystal: 23 weken en 3 dagen	61
<i>Over papieren onderbroeken en uiteengespatte dromen</i>	86
Olivia: moeder heeft gelijk	93
<i>Over Triage</i>	115
Hawa: helende woorden en de plasbaby	119

<i>Over fouten maken</i>	138
Tina: griepseizoen en angst	142
<i>Over mensen die van elders komen</i>	160
Pei Hsuan: ik heb dit verhaal meegedragen	164
<i>Over zwangerschapsdementie en andere mentale problemen</i>	186
Jaspreet: te veel uren in de dag	191
<i>Over het uniform</i>	205
Star: oog in oog met de vijand	213
<i>Over de dood</i>	234
Het geluid	243
<i>Over obstructie tijdens de bevalling</i>	250
Mijn post verlaten	253
Naar huis gaan, en de weg terug vinden	266
De cavalerie	273
Begrippen	281
Dankwoord	297
Over de auteur	301

Het begin

Een nieuwe nacht, een nieuwe vagina.

Het is niet ongewoon dat ik de nacht tussen de benen van een vreemde doorbreng. Soms wel twee of drie vreemden in een tijdsbestek van twaalf uur. Maar deze nacht verloopt iets anders. Het is 3.42 uur en het gaat niet helemaal volgens plan. Nu ik op korte afstand van deze vagina zit, krijg ik het gevoel dat ik in de loop van een geweer staar. Bevallingen zijn riskant, een soort psychologische Russisch roulette, maar iedere verloskundige hoopt dat ze de kogel kan ontwijken.

‘Ik kan dit niet,’ jammert een lichaamloze stem. Tegelijkertijd wordt voor mij een donkere pluk haar zichtbaar. ‘Je kúnt het, want je dóét het al,’ roep ik naar de stem. Ik werp een snelle blik op de klok aan de muur en zeg tegen mezelf: *3.44 uur; vertex zichtbaar*. Ik zal later een uitgebreid verslag van al deze tijdstippen en gebeurtenissen moeten schrijven, als de bebloede papieren lakens in een gelabelde zak zijn gestopt, er een blad met thee en biscuitjes in de vensterbank staat en de baby gezond en wel is geboren. Áls de baby gezond en wel wordt geboren.

Een nieuwe wee trekt door de vrouw die voor me ligt. Haar

opengesperde benen schudden en trillen, de kleine cirkel van haar wordt een miniem stukje groter doordat het hoofdje van de baby een millimeter dichterbij de buitenwereld wordt geduwd. *3.46 uur*, noteer ik in gedachten. *Vertex vordert*. ‘In godsnaam,’ klinkt de stem vanaf het hoofdeinde van het bed. ‘Zorg dat het ophoudt. Trek het eruit, snijd het eruit, het maakt me niet uit.’ Zo veel moeite voor zo weinig resultaat. Het zweet druppelt nu van mijn neusbrug. De kamer is donker, afgezien van de ene spot die een straal wit licht tussen de benen van mijn patiënte werpt. Mijn gehandschoende handen zijn steriel; ik mag niets anders aanraken dan de vrouw die voor me ligt. Ik laat het zweet langs mijn neus omlaag druppen, op mijn kin, achter in mijn nek.

‘Dat is een strak perineum,’ zegt een andere stem, nu boven mijn schouder. Mary, de verloskundige die mijn pieperoproep om hulp bij deze bevalling heeft beantwoord, kijkt mee. ‘Het rekt niet mee,’ zegt ze, waarmee ze mijn onuitgesproken angst uitspreekt terwijl een nieuwe contractie het lichaam van de vrouw laat schudden en het hoofdje van de baby vergeefs tegen de dikke strook huid aan duwt.

Tik, tik, tik... tik... tik. Mary en ik verstrakken allebei als de monitor die de hartslag van de baby registreert trager wordt, onregelmatig klinkt, een bekende waarschuwing afgeeft. *3.49 uur*, hoorbare deceleratie tot 96 slagen per minuut. Dit is het tromgeroffel dat we vrezen.

‘Je baby wordt een beetje moe,’ zeg ik voorzichtig tegen de vrouw op het bed.

‘Anders ik wel,’ reageert de stem, inmiddels uitgeput en schor.

Een lichtere wee geeft het hoofd van de baby een zetje, maar

het komt weer niet voorbij de strakgespannen huid.

‘Je zult een episiotomie moeten doen,’ fluistert Mary. Ik werp een blik op het blad met instrumenten dat binnen handbereik op de metalen rolwagen aan mijn rechterkant staat. Navelstrengklem, water, watten, kraamverband. Een kleine, stompe schaar om de navelstreng mee door te knippen en een tweede, langere schaar, met korte, rechte bladen die door huid en spieren kunnen knippen. Het ziekenhuis is kortgeleden overgestapt op een andere leverancier en, toeval of niet, de meeste scharen in die sets zijn bot. Goedkoper, botter: we zouden t-shirts met die kreet kunnen laten maken, bedenk ik, terwijl het ritme van de foetus hapert en vertraagt. Mijn vermoeide geest keert terug naar de huidige situatie en ik ga verder met de aantekeningen in mijn hoofd. *15.51 uur*, denk ik, en dan trek ik een denkbeeldige streep door mijn mentale notitie. Mijn hersenen zijn duidelijk toe aan een dagdienst. *3.51 uur*, begin ik opnieuw. *Foetale hartslag 108 spm, deceleratie zet door. Voorbereiden voor episiotomie.*

‘We gaan een klein knipje zetten,’ roep ik opgeruimd naar de stem aan het hoofdeinde. ‘Zodat de baby er makkelijker uit kan.’ Zo veel dingen in de verloskunde zijn ‘klein’: een klein knipje, een klein scheurtje, een klein beetje bloed – dat laatste kan alles van een paar druppels tot een hele stroom betekenen. Eufemismen zijn slechts een van onze vele vertroostingingen: we leren al snel om af te zwakken en te verhullen. De onmenselijkheid van een bevalling spreekt vaak voor zich, daar hoeven wij geen woorden aan vuil te maken.

De monitor blijft op de achtergrond onregelmatig tikken. De hartslag van de baby zit nu op 74 slagen per minuut – onge-

veer de helft van wat het zou moeten zijn – en herstelt zich tussen de weeën door niet tot een aanvaardbaar niveau. Een glazen fles lidocaïne vangt het licht aan de rand van de wagen, maar de hartslag van de baby vertraagt en er is misschien geen tijd om het lokale verdovingsmiddel te injecteren.

‘Shit, shit, shit.’ Een stem. Ik weet niet meer of het die van de patiënte is of de stem in mijn eigen hoofd. Trillend van de zenuwen en cafeïne haak ik twee vingers achter de reep huid, zodat er tussen de huid en de baby een ruimte ontstaat waar ik kan knippen. Technische term: een mediolaterale episiotomie. Realiteit: een flinke knip in zacht weefsel in de richting van de acht op de klok, een ernstige beschadiging van de bekkenbodemp, maar een bliksemsnelle manier om een baby in nood de ruimte te geven. Ik haat dit. Ik vind het vreselijk om een vrouw in te knippen, ik vind het vreselijk dat ze hierdoor dagen, zo niet weken, pijn zal lijden en ik vind het vreselijk dat ik over ongeveer een half uur, als alles goed gaat, mijn eigen werk zal moeten herstellen. Net als de patiënte zich begint te ontspannen, achteroverleunt met haar graaiende baby op haar borst, moet ik de moed vinden om aan de tweede ronde te beginnen. Handen schoonboenen, schort voordoen, nieuwe instrumenten, een gebogen naald en opgewonden hechtdraad in de lucht voor me om de aangebrachte schade te herstellen.

Ik pak mijn schaar. Een enorme wee golft door de vrouw heen en het hoofdje van de baby stoot naar voren. ‘Godver aaaaaah,’ brult een stem. *Laat de schaar alsjeblieft scherp zijn,* zegt de rustigere, maar niet minder dringende stem in mijn hoofd. *Laat de baby alsjeblieft komen. Laat het gezond zijn.* En daarna het dringende, dagelijkse gebed van verloskundigen

over de hele wereld: *Laat me alsjeblieft niet ontslagen en gerooyerd worden als er iets vreselijks gebeurt en alsjeblieft, alsjeblieft, alsjeblieft, laat mijn blaas het nog ten minste een uur volhouden, tot dit allemaal voorbij is.*

Het is nog niet eens vier uur. Ik ben al bijna 24 uur wakker. De schaar raakt het vlees. Hoe ben ik hierin verzeild geraakt?

Over bowlingballen en andere bevallingsverhalen

Ik kreeg mijn eerste les over bevallingen van Mike Katz, winnaar van de tweede plaats in Mr. Olympia 1976 (categorie boven negentig kilo) en andere illustere titels als Mr. Insurance City (negende plaats, 1963), Mr. Universe Tall (derde plaats, 1973) en Mr. America Tall & Overall (vierde plaats, 1970). Mike Katz – of meneer Katz, zoals ik hem op de middelbare school kende – was oud-bodybuilder, leerkracht en ijshockey-coach met op zijn hoogtepunt een borstomvang van maar liefst 152 centimeter en biceps die zo groot waren dat hij met zijn armen een stuk van zijn romp af door de schoolgangen moest paraderen.

Gewichtheffen en spiermassa hadden niet mijn interesse, maar alle leerlingen moesten de lessen ‘lichamelijke gezondheid’ bijwonen en die werden gegeven door – drie keer raden – meneer Katz. De meeste lessen waren gebaseerd op de verzameling educatieve films van de school, waarschuwendes verhalen over onderwerpen die uiteenliepen van alcoholgebruik tot seksuele voorlichting.

Maar het klapstuk was toch wel de Bevallingsfilm. Als het grote moment was aangebroken, richtte meneer Katz van voor

in het klaslokaal met een plechtige blik de afstandsbediening op de videorecorder, waarop de Bevallingsfilm, zonder enige blijk van de weeën die eraan vooraf moesten zijn gegaan, brommend tot leven kwam. Het beeld flikkerde en de ruis maakte plaats voor een close-up van een babyhoofd dat zichtbaar werd tussen de opengesperde, in beugels geplaatste benen van een vrouw. Er werd wat geschreeuwd, er was wat bloed, en daar was het babyhoofd dat groter en groter werd en de vulva van die arme vrouw oprekte tot schijnbaar onmogelijke afmetingen. Jongens gingen verzitten, niet zeker of ze moesten walgen of opgewonden moesten raken van deze zeldzame close-up van een onbedekte schaamstreek. Meisjes sloegen hun benen over elkaar en huiverden, maar konden niet wegstaren. Was dit onze toekomst? Hoe zouden wij het ervan afbrengen? Wanneer zou het schreeuwen ophouden? En daar, voor in de klas, stond meneer Katz met op en neer schietende ogen en een ongelovige grijns zijn betoog te houden.

‘Kijk eens hoe groot, jongens!’ riep hij uit. ‘Het lijkt verdorie wel een bowlingbal.’

Meneer Katz was dan wel een onwaarschijnlijke bron van verloskundige kennis, maar iets anders aan de Bevallingsvideo is me al die jaren bijgebleven. Ondanks de brute esthetiek van de film voelde ik ook iets van het ontzag waar meneer Katz blijk van gaf. Een waarheid drong tot me door: een bevalling is iets wonderbaarlijks. Soms wreed, soms vreselijk, maar wonderbaarlijk. Hoe een hoofd dat zo groot is door die smalle vagina past is een raadsel dat zelfs de meest cynische toeschouwer moet verbazen en fascineren. Maar ik raakte op zestienjarige leeftijd vooral gefascineerd door de vraag of vrouwen ook op

andere manieren konden bevallen. Zittend, staand, zelfs lachend? Wat gebeurde er met de rest van de vrouw in die film – met haar gezicht, haar hart, haar geest – boven dat afgesneden shot van een lichaamloze vulva?

De erop volgende jaren verstreken met slechts een vluchtige gedachte aan de mysteries van een bevalling, tot ik, als pasgetrouwde vijftienvijftigjarige, het idee om met mijn goudeerlijke, roodbaardige Schotse echtgenoot een kind te krijgen niet meer kon weerstaan. Toen het idee met twee blauwe lijntjes op een zwangerschapstest werkelijkheid werd, omarmde ik het moederschap met dezelfde geestdrift als waarmee ik het daarvoor had proberen te voorkomen. Ik las de boeken, ik speurde het internet af en ik ging, zoals het een plichtsgetrouwe moeder in de dop betaamt, naar mijn eerste zwangerschapscursus.

Zo'n cursus klinkt als een ambachtelijke bezigheid, iets wat je in de brochure van een cultureel wijkcentrum aantreft, naast bijen houden, manden weven, caffè latte maken en dergelijke. De realiteit was iets anders. De plaats van handeling: een raamloze kamer in de kelder van de plaatselijke kraamkliniek die vol zat met even onwetende, verbaasd kijkende stellen. Net zoals ik al die jaren eerder bij de les van meneer Katz had gedaan, ging ik zitten en wachtte ik tot de Wijsheid werd onthuld.

De daaropvolgende anderhalf uur vertelde een oudere verloskundige met kortgeknipt zilvergrijs haar en ondeugend glimmende ogen met veel enthousiasme haar verhaal, wild gebarend naar de anatomische afbeeldingen op standaarden voor in de ruimte. De baarmoeder was felrood, de blaas was blauw en de vagina zachtroze. Het hele voortplantingsappa-